

Những Bức Tường

(Xin cảm ơn Anh TTU đã giúp nhiều tài liệu về những bức tường thành)

Bài của Nguyễn Thu Hoa

Khi nói về những bức tường, chắc là thể nào cũng có ai đó cau mày bảo: “*Ồi dào, bức tường thì có gì mà phải tốn giấy, tốn mực nhỉ?*”

Mà đúng vậy, bức tường là một vật thể vô tri vô giác với cái tên gọi nghe thật là khô khan, cục mịch, chẳng có chút nào dịu dàng thơ mộng hết trơn. Nó thô kệch đến nỗi các nhà thơ, nhà văn, các nhạc sĩ từ cổ chí kim chẳng mấy ai thêm ca tụng hay đưa nó vào tác phẩm của mình.

Nhưng nếu chịu khó quan tâm hơn một chút về những bức tường, về một vật bất động vô tri mà tất cả mọi con người trên thế gian, từ Đông sang Tây, từ thành thị đến thôn quê, từ nơi nghèo nàn lạc hậu đến chỗ giàu sang phú quý đều phải cần đến nó, thì mới thấy nó quan trọng biết là dường nào. Trên quả đất này, trong xã hội này, có ai mà không từng trú ngụ giữa bốn bức tường được dựng nên bằng lá, bằng tre, bằng đất, bằng gỗ hay gạch thô, gạch nung, hoặc đúc bằng xi măng cốt sắt hay thép tùy theo thời điểm, địa thế, theo nền văn minh, phong hóa của một đất nước, dân cư trong một vùng, một châu lục nào đó.

Như vậy, những bức tường quả là rất cần thiết cho cuộc sống của từng gia đình, từng thành phần trong xã hội, vì nếu không có những bức tường thì cái nóc nhà lấy gì mà đứng, thì lấy gì để bảo vệ con

người khỏi nắng gió, mưa giông bão tuyết, mà nó lại còn là một vật che chắn, bảo vệ cuộc sống riêng tư, bảo vệ tài sản của từng gia đình, từng cơ quan, xí nghiệp, ... Dinh cơ, biệt thự, cao ốc, lâu đài, không nơi nào là không phải dùng những bức tường ... từ đơn sơ cho đến tân kỳ, tùy theo thời đại và cách kiến trúc.

Bức tường mà tiếng Mỹ gọi là *The Wall*, còn tiếng Pháp thì gọi là *Le Mur*, chỉ bằng một từ duy nhất đó thôi, cho dù nghĩa đen hay nghĩa bóng, nhưng tiếng Việt mình thì có vẻ phong phú hơn với nhiều tên gọi theo từng vị trí, kích thước và công dụng của chúng. Thí dụ như bức tường trong một căn nhà gọi là cái vách, hay tấm vách, nhưng khi nó đứng riêng một nơi nào đó như một bức chắn được làm bằng bất cứ vật dụng nào thì lại được gọi là tường, nếu nó to lớn đồ sộ hơn thì lại gọi là thành, là lũy,...

Khi nói đến cái thành thì chắc chắn là không một ai không biết bức tường vĩ đại *Vạn lý Trường thành* bên Trung hoa (*The Great Wall of China*). Nó là một bức thành do Tần Thủy Hoàng cho xây vào năm 217 trước Công nguyên, để ngăn chặn các bộ lạc du mục (rợ Mông Nô) xâm nhập vào lãnh địa Trung hoa.

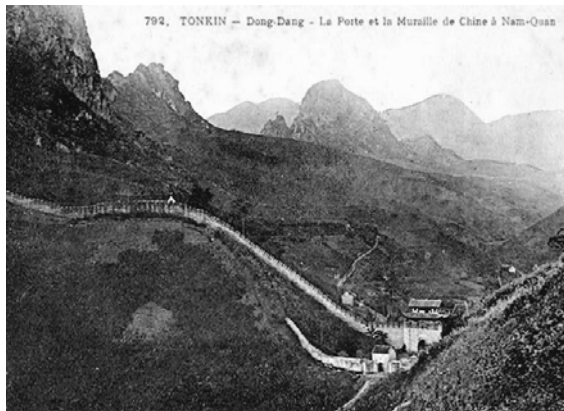

Vạn lý Trường thành vừa vĩ đại về hình thể, dài 4000 miles (6400 km); cao trung bình 23 đến 25 ft (7 đến 8 m); rộng từ 15 đến 30 ft (4 đến 9 m, một

toa xe hay một đoàn người đi qua được), dọc theo chiều dài của bức tường cứ cách khoảng non cây số là có một lô cốt được dựng lên để canh gác.

Vạn lý Trường thành lại còn là một công trình khổng lồ được xây bằng đất và đá đỏ, đã ngốn hàng triệu triệu xương máu người dân khi bị bắt buộc đi xây dựng trong sự khổ ải của chế độ quân chủ chuyên chế. Vạn lý Trường thành còn là một công trình luôn được người Trung hoa hãnh diện và ca tụng với câu nói “*Bất đáo Trường thành phi hảo hán*” (*He who has not climbed the Great Wall is not a true man*).

Và một bức tường khác nhỏ hơn, ngắn hơn cũng được dựng lên vào cuối thế kỷ XVIII sau Công nguyên ngay tại *Ái Nam quan*, vào thời Pháp thuộc sau trận giao tranh giữa quân Việt & Pháp và nhà Thanh năm 1884-1885. Bức tường này tuy không vĩ đại, nhưng lại là một cột mốc lịch sử ghi ranh giới giữa hai nước Việt nam - Trung hoa (mà hiện giờ đã bị Trung quốc lấn chiếm rồi).

Bên cạnh bức tường ở Ái Nam quan của Việt nam ta, còn có một cái lũy tên là *Lũy Nhật lệ* nhưng trong dân gian thường gọi một cách tôn kính là *Lũy Thầy*.

Lũy Thầy bắt đầu từ cửa sông Nhật lệ đến núi *Đâu mâu* (Đồng hới tỉnh Quảng bình), là một công trình quân sự do Đào Duy Từ theo lệnh Chúa Nguyễn Phúc Nguyên xây dựng vào khoảng 1630-1631 để bảo vệ *Đàng Trong* khỏi các cuộc tấn công của Chúa Trịnh *Đàng Ngoài* (thời Trịnh Nguyễn phân tranh). Vào thời đại nhà Nguyễn, khi vua Thiệu Trị đi qua Lũy Thầy đã xúc động trước công trình hùng vĩ của Đào Duy Từ nên ban cho Lũy Thầy một cái tên mới là “*Định Bắc Trường thành*” để nhớ ơn tổ tiên đã giữ vững cõi Nam. Tuy nhiên Lũy Thầy chỉ là một công trình được xây vào thế kỷ 17 với đất và đá thô nên hiện đã bị xói mòn theo thời gian rồi.

Bên Âu châu có một bức tường rất nổi tiếng và được xem như một trong những kỳ quan của thế giới, đó là *Colosseum* hay *Coliseum* mà người Ý thường gọi là *Đấu trường La mã*.

Colosseum là một kiến trúc cổ bằng đá *craver-tine* do Hoàng đế *Vespasian* cho xây vào năm 70-72 sau Công nguyên và được hoàn thành năm 80 dưới thời *Titus*. Colosseum gồm có bốn tầng, tầng trệt có 80 ô trống hình mác vòm để đi ra đi vào, những tầng trên được cắt xéo ngược lên thành một góc cạnh rất mỹ thuật. Tất cả các ô vòm của ba tầng được xếp thẳng hàng từ trên xuống. Dưới ánh đèn từ bên trong hắt ra, nhìn bức tường thật là đẹp và hùng vĩ.

Colosseum là nơi diễn ra các trận giác đấu rầm rộ mà cũng bị thương khôn tả, đã được các nhà làm phim dựng lại trong các bộ phim nổi tiếng *Ben-Hur* hay *Spartacus* đã từng làm xao xuyến khán giả khắp thế giới qua sự tàn bạo của người xưa. Sau khi đế chế La mã sụp đổ, Colosseum được dùng làm nơi tập trận, biểu diễn kịch nghệ, ca nhạc giải trí...

Dù hiện nay bị hoang phế nhiều do động đất và do nạn ăn cắp đá, Colosseum vẫn được xem là biểu tượng của Đế chế La mã và là một trong những mẫu kiến trúc cổ La mã đẹp nhất còn sót lại. Đây là điểm tham quan hấp dẫn của Roma vào mọi thời đại.

Và cũng bên Âu châu vào thời Đức Quốc xã, khoảng cuối năm 1941, khi thấy sự phòng thủ tại mặt trận phía Tây quá yếu *Adolf Hitler* đã cho xây dựng một tuyến phòng thủ dọc bờ biển Đại tây dương phía Tây châu Âu từ Bắc xuống Nam qua các nước Na uy, Đan mạch, Hòa lan, Bỉ, Pháp... để ngăn quân Đồng minh từ Anh kéo sang, đó là bức tường *Đại tây dương* (*The Atlantic Wall* mà tiếng Đức gọi là *Atlantikwall*). Tuy gọi là tường chứ thực ra nó chỉ có vài đoạn tường xây ngang đồng trống thôi, còn đa số là những lô cốt hay pháo đài được

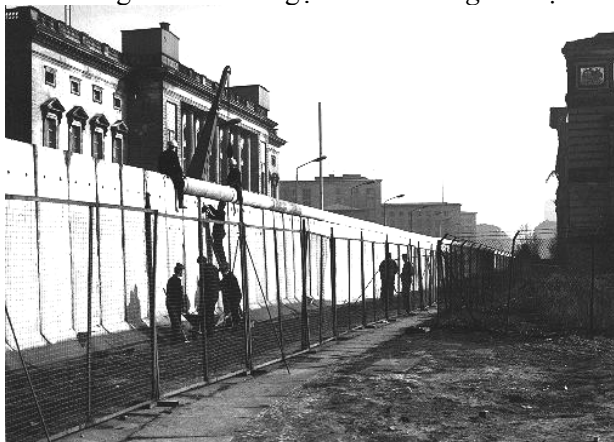
được trang bị đầy đủ khí giới để sẵn sàng tác chiến.

*Bức tường Đại Tây Dương.
Trên bản đồ là vạch màu đậm, ven biển*

Sau khi Hitler bị hạ bệ thì bức tường này cũng bị tiêu hủy, giờ chỉ còn một vài lô cốt, vài pháo đài nằm rải rác dọc theo bờ biển Đại tây dương như là một chứng tích lịch sử của Đức Quốc xã vào thời Đế nhị Thế chiến.

Sang thế kỷ 20, khi Cộng sản bắt đầu bành trướng thế lực, Âu châu lại có thêm một bức tường lịch sử phân chia nước Đức ra hai khu vực riêng biệt: Tự do và Cộng sản. Đó là bức tường Đông Bá linh mà người dân Đức gọi là *Bức tường Ô nhục*.

Bức tường Ô nhục này (*The Berlin Wall*) được bắt đầu xây dựng vào giữa đêm 12 rạng ngày 13 tháng 08 năm 1961 tại Đông Bá linh. Đến năm 1977 một bức tường khác cùng vị trí được xây cao hơn và trên đầu tường được gắn một cái ống tròn có thể xoay quanh nó để tránh người ta leo qua tường.

Nhưng khi cục diện chính trị thay đổi, Cộng sản Đức sụp đổ thì bức tường ô nhục này cũng đã bị người Đức đập phá vào ngày 09.11.1989. Ngày bức tường đổ cũng là ngày Đông Đức thoát khỏi hiểm họa Cộng sản.

Năm 1980, một bức tường khác hiện đại hơn được xây dựng trong Công viên *Constitution Gardens, Washington DC*, Hoa Kỳ. Đó là bức tường đá đen *Vietnam Veterans Memorial*. Bức tường này được gọi là "*The Wall*" do Hội Cựu chiến binh Hoa kỳ dựng lên để vinh danh và để tưởng niệm những quân nhân đã hy sinh hay đã mất tích trong cuộc chiến tại Việt nam.

Bức tường gồm có hai phần giao nhau một góc là 125 độ, mỗi phần dài 248 feet, 8 inches, cao gần 10 feet; mỗi phần gồm có 70 phiến đá rộng 40 inches có khắc tên và 4 phiến còn để trống chưa ghi tên. Đá để xây tường là đá hoa cương đen (*black granite*) được đánh bóng như gương và phản chiếu hình ảnh cảnh vật xung quanh. Hiện diện trên tường là danh sách tên tuổi của 58.000 cựu chiến sĩ đã hy sinh trong chiến tranh Việt nam.

Bên cạnh những bức tường hiện hữu ghi dấu những sự kiện lịch sử, những diễn tiến chính trị trên thế giới từ cổ chí kim đó, lại còn có một bức tường rất được sự quan tâm của giới kinh doanh, của những nhà tỷ phú, những kinh tế gia trên thế giới.

Đó là phố *Wall Street*, là nơi có nhiều ngân hàng quốc tế, là trụ sở của các công ty lớn nhất nhì Hoa kỳ và thế giới, là nơi mà những hoạt động về

thị trường chứng khoán được tập trung và diễn ra từng ngày, từng giờ thông qua *Sở Giao dịch Chứng khoán*. Đây là trung tâm điểm của nền tài chính Hoa kỳ (*US Stock Exchange*), cũng có thể được coi là của thế giới được đặt ngay trên một con đường nhỏ ở New York là đường Wall (Wall Street).

Wall Street là con đường được làm vào thời các nước Âu châu mới đến định cư tại Hoa kỳ, dọc theo một bức thành (wall) hay lũy (stockade) được xây dựng lên để bảo vệ khu định cư của họ ở *Manhattan*, New York, và người ta đã dùng sự kiện lịch sử này để đặt tên cho con đường.

Ngoài những bức tường hiện hữu có một không hai trên thế giới đó, còn có những bức tường thành vô hình đã từng làm hao tổn biết bao nhiêu giấy mực của các nhà văn, nhà thơ, các nhà làm phim, sách vở, báo chí ...

Đó là những bức tường giai cấp dưới chế độ quân chủ, phong kiến, những cách biệt về tôn giáo, chính trị và cả những sự hận thù truyền kiếp từ hai dòng họ, hai chính sách đối nghịch... Những bức tường này tuy không có tên tuổi, không có danh tánh rõ ràng, nhưng lại là những bức tường nhuộm đầy đau thương, bi lụy và chan hòa nước mắt.

Tiêu biểu nhất trong những mối tuyệt tình đó là Chuyện tình Romeo Juliet của *William Shakespear* (một văn hào nổi tiếng của Anh cát lợi). Ông đã ghi lại một chuyện tình có thực xảy ra vào giữa thế kỷ XVI trong giới quý tộc châu Âu, mối hận thù truyền kiếp giữa hai dòng họ đã đưa đến cái chết oan khiên của đôi nam nữ đang trong độ tuổi thanh xuân đó đã làm rơi biết bao nước mắt đau thương suốt nhiều thế hệ qua.

Và một bức tường vô hình khác bên Trờ Tây là “*Bức tường âm thanh*” mà người Pháp gọi là “*Le mur du son*”, tiếng Anh gọi là “*Sound barrier*” để

chỉ một sức cản cao độ trong không khí khi có một vật thể di động vượt tốc độ đi qua gây nên một chấn động âm thanh mạnh và tự nó phát ra một tiếng động rất lớn, đó là những chiếc phản lực cơ đã rú lên khi vượt qua “*bức tường âm thanh*”, mà các nhà khoa học gọi đó là “*sonic bang*.”

Đó là chuyện bên trời Tây, còn bên phương Đông mình, ngay trên giải đất hình chữ S của chúng ta, trong dân gian từ cổ xưa thì câu nói “*Tai vách mạnh rừng*” cũng đã từng hiện diện khắp mọi nơi, mọi thời đại trong xã hội để nói là cái tâm vách có tai nghe tức là ám chỉ một sự việc nào đó một khi đã xảy ra thì sớm muộn gì cũng có người biết. Câu nói “*Tai vách mạnh rừng*” này được xem như là một thành ngữ quen thuộc của người Việt nam và chữ vách ở đây chỉ là một vật thể vô hình mà thôi.

Bên cạnh những bức tường ngăn cách vô hình của giới thượng lưu bên trời Âu thì Việt nam mình cũng có rất nhiều bức tường vô hình trong xã hội, nhất là vào thời phong kiến của thế kỷ 19 và đầu thế kỷ 20 đã làm tan vỡ biết bao nhiêu mối tình đẹp và đưa đến những cái chết bi thương hay xa lìa nhau trong đau khổ, vắn vường, nhưng nhớ, như chuyện tình *Trọng Thủy Mỹ Châu*, như *Lan và Điệp*, hay như *Dũng và Loan* trong *Đoạn Tuyệt* của Nhất Linh...

Nói đến bức tường trong những chuyện tình mà không nhắc đến những bức tường trong *Truyện Kiều* của Nguyễn Du thì quả thật là thiếu sót. Thi hào Nguyễn Du là một tác giả hiếm hoi đã đưa bức tường vào thi phẩm của mình khá nhiều lần khi nói về tâm tình giữa Kiều và Kim Trọng:

*Song hồ nửa khép cánh mây
Tường đông ghé mắt ngày ngày hằng trông ...*

Kim Trọng mong ngóng bóng Kiều bên kia bức tường. Rồi sau đó thì mừng rỡ cũng bên bức tường:

*Cách tường phải buổi êm trời
Dưới đào đường có bóng người thướt tha.*

.....

*Nhà lan thanh vắng một mình
Ngắm cơ hội ngộ đã dành hôm nay
Thời trân thức thức sẵn bày
Gót sen thoăn thoắt dạo ngay mái tường.*

Nhân lúc nhà có tiệc sinh nhật Ngoại gia, Kiều lén đi tìm Kim Trọng:

*Lần theo núi giả đi vòng
Cuối tường đường có nẻo thông mới rào...*

Và Lưu Trọng Lư là một thi sĩ duy nhất đã nói lên mối tình của mình bên bức tường hoa trong bài thơ *Một mùa đông* :

*Em ngồi trong song cửa,
Anh đứng dựa tường hoa,
Nhìn nhau mà lệ ứa,
Một ngày một cách xa...*

Nói chung, những bức tường cho dù chính bản thân nó không được ngọt ngào, thơ mộng cho lắm, nhưng nó cũng đã để lại cho nhân thế những chứng tích, những công trình vĩ đại có một không hai trên thế giới. Đồng thời nó cũng lưu lại trong lịch sử,

trong phim ảnh, sách truyện những khung cảnh xã hội của từng thời đại, từng thế hệ và từng giai cấp trong suốt nhiều thế kỷ qua.

Và để kết thúc câu chuyện về những bức tường, xin mượn tựa đề quyển *“The Great Wall at Sea”* của Giáo sư *Bernard D. Cole* (cựu Đại tá Hải quân Mỹ, có 30 năm giữ chức vụ tác chiến trên biển Thái bình dương, đã viết sau nhiều năm nghiên cứu và theo dõi tình hình Hải quân Trung quốc) để nói qua bức vạn lý trường thành thứ nhì của Trung hoa đang hình thành ngay trên biển Đông. Ông Bernard nói Trung quốc đang nỗ lực xây dựng một lực lượng Hải quân hùng hậu vừa để trở thành một hải lực thứ nhì trên thế giới chỉ sau Hoa kỳ, vừa để có một bức trường thành vĩ đại trên biển để chiếm đóng hết những vùng có mỏ dầu hoặc khí đốt ở biển Đông.

Bức *“Vạn lý Trường thành trên Biển”* này có thể sẽ trở thành một cơn đại hồng thủy cho các nước có vùng lãnh hải trên thềm lục địa Thái bình dương, cho dù họ đã gửi đơn kiện lên Liên hiệp quốc trong phiên họp Hội đồng LHQ vừa qua, nhưng đã chắc gì Trung quốc chịu buông tha khi chính quyền Trung quốc đã công khai nhắc lại lời nói của một cựu tướng lãnh: *“Trung quốc phải phát triển sức mạnh trên biển để bảo vệ quyền lợi (*) và không để mất, dù chỉ một phân vuông trong số ba triệu cây số vuông lãnh hải trên Thái bình dương.”*

Một *“Vạn lý Trường thành trên Biển”* ngay đầu thế kỷ XXI.

Nguyễn Thu Hoa (June 14,2009)

() Một mỏ vàng đen khổng lồ đang nằm trong vũng trũng thềm lục địa Thái bình dương, mà Hoàng sa và Trường sa của Việt nam là một phần của mỏ vàng đó.*

Sai nhịp

Một anh lính trẻ được về nhà nghỉ phép đang kể với gia đình về đời lính. Bỗng nhiên anh ta ngừng lại để ngắm nhìn bốn cô gái xinh đẹp đang đi trên phố. Bà mẹ anh ta thúc khuỷu tay vào ông bố và nói:

- Kìa, nhìn xem con trai chúng ta đã trưởng thành rồi đấy. Trước khi vào quân đội, nó không bao giờ để ý đến đám con gái.

Trong khi đó, anh con trai vẫn mãi mê nhìn các cô gái đến khi họ khuất bóng, anh ta quay lại và tuyên bố:

- Một trong các cô gái đã đi sai nhịp bước bố mẹ ạ!